

עזון תורני שכוחי בעזה"ת אגדה של תורה

גליון 667

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"ו יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

רבותינו שואלים (יומא ט:), בית מקדש שני מפני מה חרב? מפני שהיו שונאים זה לזה. הייתה ביניהם שנאה ולא היו מוכנים לוותר אחד לשני, הם לא השכילו להבין עד כמה יכול להרוויח האדם שמוותר ומוחל לשני.

פנתח האה

בשיר הנפלא 'לכה דודי' שחיבר רבי שלמה אלקבץ והתקבל באופן מדהים בכל קהילות ישראל. הוא משורר 'מקדש מלך עיר מלוכה - הכוונה לירושלים - קומי צאי מתוך ההפכה'. שיר קודש זה שהתחבר על ידי אחד מגדולי המקובלים בדור האר"י והבית יוסף, אינו בוחר מילים רק כדי לחרוז אותן עם אלו שלפניהן - יש כאן הגדרה על מצבה של ירושלים 'עיר הפוכה', לא רק אבלה חרבה, בזויה ושוממה כמו שאומרים בתפילות 'נחם' בתשעה באב, אלא עיר הנמצאת בהפכה.

התיאור הזה נשאר רלוונטי גם היום יותר מפעם. גם אם ירושלים בנויה במובן הפיזי, גם אם יש גישה לכותל המערבי, אבל היא נמצאת בהפכה, כיון שבמקום להיות מרכז האור וההארה, במקום להיות מקור השראה של אמונה וצדק כפי שנקראה בלשון הנביא 'עיר הצדק קריה נאמנה' היא מהווה משכן לשלטון אי הצדק. במקום להיות עיר שממנה תצא תורה לכל העולם - יש בה לצד בתי מדרש ובתי כנסת גם מרכזי כפירה ואילולות, בתי תועבה ושאר מרעין בישין.

כך גם ביחס לכל החורבן. היותנו בארץ הקודש ארץ האבות, תחת שלטון עברי, אבל לצערנו הרב לא רק שהתורה אינה השלטת והקובעת את ספר החוקים, אלא שבמישורים רבים ההתנגדות לדת ולתורה והשנאה לשומריה עולה על כל דמיון, זהו בעצם מצב הפוך.

לדעת המהר"ל עצם הידיעה הזו חשובה ומועילה ביותר. התפיסה של המצב כבלתי אפשרי - כלא נורמלי-היא הבסיס לגאולה, כאשר מתרגלים למצב ונכנסים לשיגרת חורבן, לא מפריע לנו שאין בית המקדש ואפילו התרגלנו לכך שירושלים עיר הקודש מוצפת בטומאה לכל סוגיה - זה מרחיק מאיתנו את הגאולה. לעולם אסור להשלים את המצב ההפוך הזה, צריך לזכור את חריגותו ואי שפיותו ולצפות לשינוי.

עלינו להזכיר לעצמנו את התפיסה הנכונה ואת הציפיה לשינוי - כי אז נוכל לטעום מטעם הגאולה של השראת השכינה. יבנה המקדש עיר ציון תמלא במהרה א-מ-ן

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

סיפר הרב ראובן אלבז שליט"א אחד מראשי הישיבות שלי הגאון רבי רפאל שפירא זצ"ל (ראש ישיבת "תפארת הכרמל" ו"תפארת ישראל" בחיפה) סיפר על הגאון רבי יצחק זאב מבריסק זצ"ל, שכשהכתירוהו בראשונה להיות רבה הראשי של בריסק, גילה הרב שחלק מהשוחטים של העיירה אינם שוחטים כפי ההלכה ואינם חפצים לשמוע לפסקיו ולהלכותיו, ובכך מכשילים את יהודי העיירה בספק אכילת נבלות וטריפות. הרב ביקש לכנס לביתו את כל בעלי החנויות בעירו השומעים לדבריו וסרים למשמעתו, כדי להכריז בפני כל תושבי העיירה שאפשר לאכול רק באלו החנויות שנמצאות תחת חסותו. והנה, הדבר התגלגל מפה לאוזן עד שהגיע לאוזנו של אחד מבעלי השחיטה האסורה, שהחליט אף הוא להשתתף באסיפה שעושה הרב בביתו כדי לשבש ולהרוס לרב ולשומעי לקחו את מחשבתם ורצונם. כשניגש הרב לדבר בעניין השחיטות האסורות, הבחין באותו שוחט, ולא רצה לדבר בפניו כדי לא להעליבו ולפגוע בו בצורה ישירה בפני כל הסובבים. בעלי האטליזים ששהו במקום הבחינו שהרב לא רוצה לדבר בפני אותו שוחט, ניגשו אליו וביקשו ממנו בצורה יפה שיצא מבית הרב, שהרי הוא לא הוזמן לאסיפה זו. השוחט התעקש ולא היה מוכן לצאת עד שהרב יאמר לו זאת בפירוט. הוויכוח נמשך דקות ארוכות, עד שאחד מאנשי המקום, שהיה פיקח, ביקש לדבר עם אותו שוחט מחוץ לבית בענייני עסקים. הסכים השוחט ויצאו שניהם מחוץ לבית הרב. בעלי החנויות שנכחו במקום וצפו בכל המחזה, תמחו ושאלו את הרב מדוע לא ניגש לאותו שוחט וביקש ממנו לצאת מהבית. הרב השיב ואמר: "איך אעשה כדבר הזה? הרי בית המקדש נחרב בגלל שביזו והוציאו את בר קמצא מהסעודה בבושת פנים (יעו"י בגיטין נה ע"ב), ולכן החלטתי שרק אם אותו שוחט יצא לבדו אסכים לדבר, אך אם הוא לא יסכים לצאת, לא אוציאו מביתי". עד כמה צריכים אנו להיזהר זהירות גדולה לא לבזות האחד את השני, אלא לוותר ולסלוח, כיון שאיננו יודעים מה ביזיון עלול לגרום ולהוליד.

תפארת השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
8:14 7:12
ט"א לטמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה
ו'ת: 8:46

אָהַל הַהִלְדוּשׁ

כשתענית תשעה באב חלה במוצאי שבת כמו בשנה זו (תשפ"ב), אין לחלוץ את הנעליים העשויים עור מיד עם שקיעת החמה, מפני כבוד השבת, אלא יש להישאר עם הנעליים עד אחר צאת הכוכבים, דהיינו כעשרים דקות אחר השקיעה, ואז יאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול", ויחלוץ נעליו וילבש בגדי חול, וילך לבית הכנסת להתפלל תפילת ערבית, ולומר איכה וקינות.

ומפני כל האמור, כתב מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שראוי להכריז בבתי הכנסת ולהודיע לציבור, שתפילת ערבית במוצאי שבת, תהיה רק לאחר חצי שעה מזמן שקיעת החמה, ולא קודם, ובכך תהיה אפשרות לקהל להחליף מבגדי השבת לבגדי החול, ולחלוץ את נעלי העור שלרגליהם, ויבואו לבית הכנסת בבגדי חול המותרים בתשעה באב.

בגדים לתשעה באב

כשם שבכל שנה בשבוע שחל בו תשעה באב, אסור ללבוש בגדים מכובסים, כמו כן, ועל אחת כמה וכמה, שבתשעה באב עצמו, אסור ללבוש בגדים מכובסים. לכן אדם שקשה לו להישאר עם חולצת השבת ביום תשעה באב, עליו לדאוג בהקדם, להכין לו בגדים לתשעה באב, וזאת על ידי כן שילבש, (אפילו היום) את הבגדים למשך כחצי שעה, ולאחר מכן ישמור אותם לתשעה באב, ויוכל ללבשם מיד בצאת השבת לפני תפילת ערבית של ליל תשעה באב.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"אלה הדברים אשר דיבר משה"

אם היו מציבים לנו שאלה רגשית: "מה דעתכם על מעמד גדול שנפתח בתוכחה?", מן הסתם היינו משיבים שאין זה נעים להימצא במעמד כזה. אף אחד לא אוהב תוכחה. בטח לא לפתוח איתה מעמד נכבד. זה בדיוק מה שמתואר בתחילת חומש דברים, בתחילת פרשת דברים, רגע לפני הכניסה לארץ ישראל מדבר משה רבנו אל כל ישראל ומוכיח אותם.

אבל כמה מתוקה הייתה התוכחה הזו!

משה רבנו מוכיח אותם ברמז. הוא לא מזכיר את החטאים בפירוש אלא בעדינות. שנית, התוכחה נעשית סמוך למיתתו של משה רבנו, כדי שלא יתביישו ממנו. וכך מביא רש"י בשם חז"ל שמפני ארבעה דברים אין מוכיחים את האדם אלא סמוך למיתה, ואחד הטעמים הוא "שלא יהא חברו רואהו ומתבייש ממנו".

בקהלת כתוב "כי לא ידע האדם את עתו". אם האדם לא יודע מתי הוא מסיים את שליחותו בעולם הזה - בטלה מצוות תוכחה. שכן לא המוכיח ולא המוכח יודעים מתי אחד מהם הולך למות...

חז"ל חילקו בין שני סוגי תוכחות: כאשר רואה אדם שחברו עומד לעבור עבירה, עליו להוכיחו מיד ולהפרישו מן האיסור. אולם אם מדובר בעבירה שכבר נעשתה, בייחוד כזו שנעשתה לפני תקופה, על המוכיח לוודא שתוכחתו לא תבייש את החבר. ייתכן שהסיבה שנגזר על המת שישתכח מן הלב היא משום שאין בידנו מה לעשות כדי לשנות את העבר. אם כן, אין לנו לבוסס בעבר על חשבון העתיד.

פעמים רבות (מדי?) אנו נמצאים בעמדת המוכיחים, יודעים להעיר ולהוכיח את סובבינו על כך שלא נהגו כהוגן.

טרם שנוכיח כדאי לעצור לרגע: את העבר אין בידנו לשנות, אולם האם יש בתוכחתנו כדי לשנות את העתיד? אם אנחנו לא בטוחים בכך, מוטב להימנע. שכן לפעמים תוכחה שאינה במקום היא בגדר "תוכחה סמוך למיתה", מלבינה את פני המוכח ושופכת את דמו לשווא.

אם ברור לנו שתוכחתנו תיעשה בעדינות וברגישות מתוך מחשבה אמיתית לטובתו, רק אז כדאי להוכיח. להראות לו עתיד טוב יותר.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8566615
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בספר 'שלמים מציון', הכולל את דברי תורתנו של הגאון הרב בן ציון פלמן זצ"ל, שם מובאים דברים שנהג לומר בימי בין המצרים. וכך סיפר.

"מעשה באדם עני ואביון, שבקושי רב הצליח להביא כל יום טרף לביתו". "יום יום היה מכתת רגליו בעבודות שונות ומשונות, כדי להרוויח מעט כסף שיספיק לו ולבני ביתו לצורכי אותו היום".

"יום אחד החליט העני לנסות את מזלו, ולקנות כרטיס הגרלה שאפשר לזכות בו בסכום כסף גדול מאוד, שביום אחד הוא יכול להתהפך בו לעשיר גדול. ואכן ממחשבה למעשה כך עשה, קנה את הכרטיס המדובר, והגיע עימו לביתו. בבית הראה את הכרטיס הזה לאשתו, וביקש ממנה שתשמור עליו עד מאוד, משום שהוא כרטיס חשוב שיכול להביא להם הרבה תועלת.

"האשה עשתה כמצוות בעלה, והניחה את הכרטיס בארון העליון שבבית שיהא מונח שם למשמרת". יום אחד בשעת הצהרים, האמא היתה עסוקה בעיסוקיה, והילדים שהיו בבית חיפשו משהו מעניין להתעסק עימו, ופתחו את הארונות כדי לתור אחר איזה חפץ מעניין.

אחד מהילדים לקח כיסא, עלה עליו ופתח את הארון העליון ולהפתעתו הוא רואה שם כרטיס גדול ויפה, שמצויר עליו ציור מאוד מרשים. הילד התפעל מהציור הזה, ולקח את הכרטיס כדי לשחק עימו במשחקיו. הילדים כולם התקבצו סביבו, והתחילו לשחק בכרטיס, להעתיק את הציור שמצויר בו, לצבוע אותו, וכהנה וכהנה.

"פתאום, באמצע המשחק הילדים לא נזהרו כראוי, והכרטיס נפל לתוך התנור שדלק בפניה, וברגע אחד נשרף כולו והפך לכמה פרורי אפר. הילד שלקח את הכרטיס הצטער מאוד על הציור היפה שאבד, ומרוב צער התחיל לבכות. הילדים הקטנים שראו את אחיהם הגדול בוכה, הבינו שצריך עכשיו לבכות, ולפיקך התחילו גם הם לבכות. האמא שלא הבחינה כל אותה העת במעשיהם, כששמעה את הילדים בוכים הזדרזה מיד לבדוק מה קרה להם. וכשסיפרו לה על הכרטיס עם הציור היפה שהורידו מלמעלה והוא נשרף, הבינה שמדובר בכרטיס היקר שבעלה ביקש ממנה לשמור עליו. ואם הוא נשרף כנראה שהפסידו משהו חשוב, וגם היא התחילה לבכות על שריפת הכרטיס.

ובדיוק באותו זמן, האבא הלך לבדוק איזה כרטיס זכה בהגרלה, ולהפתעתו הוא רואה שהכרטיס שלו עלה בגורל, וזכה בסכום כסף עצום שיכול להפוך את מצבו מחושך לאור. הוא התחיל לרוץ בשמחה לביתו כדי להביא את הכרטיס. הוא נכנס לבית, והוא רואה את כולם בוכים, וכששאל מה קרה, הבין שהכרטיס של ההגרלה נשרף באש... ומיד גם הוא התחיל לבכות... על האובדן הגדול שהפסיד עתה בשריפת הכרטיס שזכה...

"יוצא, למעשה, שכולם בוכים", "אבל כל אחד מסיבה אחרת. זה - בוכה על הציור היפה שאבד, זה - בוכה על הכרטיס היקר שאבד, זה - בוכה כי כולם בוכים, אבל היחיד שבוכה, ומבין על מה הוא בוכה - זה האבא, שמבין את תוכן הכרטיס, כמה הוא היה שווה וכמה הפסיד עתה בשריפתו.

"אותו הדבר הוא בענין האבלות והבכי על חורבן בית המקדש", עובר הרב לבאר את הנמשל. "יש כאלו שבוכים על ההוד והדר החיצוני שהיה לבנין הבית, יש שבוכים על הכבוד שכלל ישראל הפסיד בחורבן הבית, יש שבוכים בשל הצרות והאסונות שסובלים ישראל עד ימינו אנו, ויש שלא מבינים כלום ובוכים כי כולם בוכים"

"אבל האיש המשכיל, מתבונן איזה דרגות של קדושה וטהרה כלל ישראל זכו כשהיה בית המקדש קיים, לאיזה רוממות עלו ונתעלו - וכל זה הפסידו בחורבן הבית. ואצלו הבכי והצער הוא אמיתי שמבין את ההפסד האמיתי שהפסידו בחורבן הבית. ועל זה צריך להתבונן בימים הללו, על מה לבכות". ע"כ.

1954 שנה לחורבן בית המקדש

קצתה האתול

ארבעים שנות נדודים במדבר הגיעו לסיומן, ודור הבנים עומד מחוץ לארץ כנען ומתכוון לכניסה לארץ. במעמד הזה, משה רבנו נושא דברים אחרונים ובוחר להזכיר לעם אירועים כואבים שהתרחשו במהלך 40 שנות הנדודים. המטרה של משה רבנו היא לנסות ולמנוע מדור הבנים לחזור על אותם דפוסי התנהגויות וטעויות. לכן, רגע לפני הכניסה לארץ, משה רבנו מזכיר לדור הבנים את חטא המרגלים שהתרחש בעיתוי דומה. לאחר שהמרגלים מסיימים לתור בארץ, הם חוזרים וזורים פחד בלב העם. המקרא לא חוסך, ומתאר לנו את חוסר האמונה של העם בה' ואת חוסר הפחד שלהם מה' אשר הוביל בסופו של דבר לסירוב שלהם לעלות לארץ, כפי שנאמר: **וְלֹא אָבִיתֶם לַעֲלֹת וְתַמְרוּ אֶת פִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם.** אולם בסיפור הזה טמון רובד נוסף, כי לא אחת המקרא סיפר לנו על מקרים שבהם העם הלך למשה על ה', אבל הדברים לא מסלימים לכדי מרי כללי של העם. אנחנו יודעים כי כבר בשלב בו המרגלים תרים את הארץ, יהושע וכלב בן יפונה מתבדלים בדעתם משאר המרגלים, ולאחר שהם חוזרים לארץ, מתחיל להיווצר הקרע הקטן הראשון בין כולם. בעוד ששאר המרגלים מוצאים דיבה רעה על הארץ, כלב בן יפונה בוחר להחריש, ואילו יהושע בן נון יוצא ומגן על הארץ. בהמשך, העם משלהב ומלבה אחד את השני, כפי שנאמר דברים "וַתִּגְנוּ בְּאֵהָלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְתֵת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ. אָנָּה אֲנַחְנוּ עֹלִים, אַחֲיֵינוּ הַמָּסוּ אֶת לִבְבָנוּ לֵאמֹר עִם גְּדֹל וְרָם מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלוֹת וּבְצִוְרֹת בְּשָׂמַיִם וְגַם בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם." כלומר, הניצנים של חוסר ביטחון בה', שהנצו כבר מהרגע בו ביקש העם ממשה לשלוח מרגלים לתור את הארץ, הבשילו כעת עד לכדי מרי כללי בה' ובמשה. חיזוק לאותה מחלוקת אנו מוצאים בדבריו של ה"בית אהרון" **מִקְרָלֶיךָ עַל הַפְּסוּק "אַחֲיֵינוּ הַמָּסוּ אֶת לִבְבָנוּ"** ה"בית אהרון" מסביר כי טעמי המקרא המסמנים את הפסוק הזה מרמזים על מחלוקת ששרתה בעם. אנחנו רואים שעל המילה "אחינו" מופיע ה**טעם תלישה קטנה**, "ועל המילים הבאות- "המסו את לבבנו" הטעם הוא" – **קדמה ואזלא**. "הטעם" **תלישה קטנה** – "כלומר, **קרע אחד קטן**, מרמז על כך שכל מחלוקת מתחילה כקרע קטן, נקודה אחת קטנה של פירוד. אבל לצערנו, טיבה של מחלוקת, אם לא נפתרת בזמן, שהיא מתדרדרת ל"קדמא ואזלא" – "שפירושו בארמית הליכה והתקדמות – כלומר, כמו אש, המחלוקת מתפשטת והולכת, גדלה ומתקדמת עד השמים. לכן אנחנו מזהירים כל כך מפירוד לבבות, אפילו במיעוט שבמיעוט. לכן, בשלב הראשון - עצור! כוח האיפוק לא יחנוק אותך, להפך, הוא יזרים לך חמצן. מריבה היא כמו במכת צפרדע, שהיו המצרים מכים אותה, ובכל מכה היו יוצאות עוד ועוד צפרדעים. מסופר כי אחד שאל את ה**סטייפלר** זצ"ל: "איך היו המצרים טיפשים כל כך, שהיו ממשיכים להכות את הצפרדע אף על פי שראו שיוצאות ממנה עוד ועוד צפרדעים עם כל מכה? ענה לו ה**סטייפלר**: וכשאדם עונה לחברו - הרי הוא יודע שחברו יענה לו עוד ועוד, והוא ישיב לו גם כן בחזרה וחוזר חלילה, עד שתהיה פה אש והפסד לכולם. אם כך, למה בכל זאת הוא עונה? כי הוא לא יכול להתאפק! כך גם המצרים לא יכלו להתאפק."

ברכה והצלחה
ובריאות איתנה
אסף בן רחל ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:20 נץ
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:20
שיעורי תורה מידי יום
לפני מנחה
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 19:15
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב רפאל עגיב שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב שלום אטלן שליט"א